

50 godina serijala "La Linea"

Linija (talijanski: **La Linea**) crtani je film talijanskog autora Osvalda Cavandolija. Cavandoli (Cava) u pedesetim je godinama 20. stoljeća bio zaposlen kao dizajner i arhitekt u Alfa Romeu. Bio je i tvorac mnogih televizijskih reklama, među kojima se pojavio i Mr. Linea ili Lui (kako ga je sam autor imenovao), glavni junak serijala "La Linea". Godine 1969. Cavandoli je kreirao reklamni crtić "Carosello" za talijansko poduzeće namještaja i opreme za domaćinstvo. Lik je obradovao inženjera Emilija Lagostina, kolekcionara umjetnina i vlasnika industrije posuđa pod pritiskom (ekspres posuđa) "Lagostina", koji je želio da on bude protagonist nekih reklama njegove tvrtke. Predstavljanje lika, u početku nazvanog Agostino Lagostina (ime je nakon prve serije promijenjeno) bilo je: "Tko je Agostino? Živahni čovječuljak, uistinu izražajnog nosa, sa svim brigama suvremenog života. Sin olovke i ruke". Lik je bio pojednostavljen, detalji i boje izostavljeni, pa se publika mogla koncentrirati samo na ono što glavni lik radi.

Nakon nekog vremena Cavandoli je dobio priliku stvoriti i animiranu seriju na istu temu. Crtani film zapravo predstavlja inačicu linije, beskonačne crte koja se pruža zdesna na lijevo, a "iskrivljava" se na mjestu gdje se nalazi čovječuljak koji nešto čini, krećući se s desna na lijevo, usput komentirajući situaciju sa crtačem. Koristeći najjednostavniju grafičku koncepciju, samo jednu crtu, napravio je crtani lik s dušom i karakterom. Tako gledatelj može spoznati Luijevu pravu osobnost, njegovu koleričnost, duhovitost, ljubomoru, egoizam, odnosno mnoge osjećaje koji su zapravo i karakterizacija čovjeka. Crtić prikazuje geometrijske osobine 2D prostora, odnosno oko Luija nacrtan je kvadrat iz kojega ne može izaći. Pozadinska boja često se mijenja kako se mijenja Luijevo raspoloženje. Ipak, podloga je najčešće crna, dok je linija uvijek bijela. Crtač ne govori, nego samo nacrtava ili izbriše uspješno ili manje uspješno "rješenje". Tada se vidi crtačeva ruka (uglavnom šaka) ili samo olovka na zaslonu.

U svakoj epizodi crtalog serijala Lui pozdravlja crtača ("Mmmm-daaaa!"), krene hodati te uvijek nailazi na neku prepreku koja ga zabavi ili živcira, odnosno, uvijek ga u konačnici živcira, jer uvijek nešto pođe po zlu. Lui tad iskazuje cijelu paletu talijanskog temperamenta, raduje se, priča (neprepoznatljivim blebetanjem koje podsjeća na milanski dijalekt), ljuti se, smije se, oduševljava, nabraja, "odmjeri šakom do lakta"... Žali se sve dok autor ne nacrtava neko "rješenje". Zadnja neprelazna prepreka uvijek je iznenadni kraj crte/linije.

Lui uvijek hoda s desna na lijevo te ga je autor crtao od desne strane ekrana. Kroz crtani film mijenjaju se boje pozadine koje se prilagođavaju Luijevu raspoloženju. Zelena je značila zadovoljstvo, crvena ljutnju, a plava indiferentnost, ravnodušnost... "La Linea" ima i svoju filozofsku stranu. Svaki put kad u životu naiđemo na problem, zastanemo i čekamo što će nam život sljedeće ponuditi kako bismo nastavili nekim svojim putem. Sve je ovo bio obrazac koji se ponavljao u svakoj epizodi crtane nizanke.

Autor glazbene podloge "Bajum-badum" (Jazz rapido) bio je Franco Godi (<https://www.youtube.com/watch?v=ZNGdGrTVHKI>). Kasnije je u glazbenim preradama sudjelovao i Corrado Tringali. Glavnom liku glas je posuđivao Carlo Bonomi (također glas crtanih likova "Pingu" i "Stripy").

Od 1971. do 1986. ukupno je prikazano 90 epizoda u "La Linea" serijalu. Uvodna epizoda nije bila numerirana. Nakon nje (1971.) slijedila je serija od prvih osam epizoda gdje je Lui nacrtan sa većim nosom i nižeg rasta nego što će biti kasnije. Te prve epizode su nešto dulje (oko 4-5 minuta), dok su kasnije epizode ograničene na otprilike dvije i pol minute. Nakon prvih osam, slijedila je serija epizoda numeriranih od 101 do 156 (1978.), gdje se

pojavi i glazba "Bajum-Badum", u dvije različite varijacije. U tim epizodama Lui obično završava u provaliji, odnosno u trenutku nepažnje padne preko kraja crte. Zadnja sezona (1986.), epizode numerirane od 200 do 225, ponovno donosi neke promjene u formi glavnog lika, kao i u pozadinskoj glazbi (varijacija na dotadašnju melodiju odsvirana je s drugim instrumentima). U tim posljednjim epizodama nekoliko se puta pojavio i ženski lik kojeg je Lui pokušavao osvojiti. Epizode su završavale autorovim dlanom koji odstranjuje komad papira na kojem je Lui nacrtan. Sve epizode serija danas su dostupne na DVD-ima. Uz redovite epizode pojavila su se i tri specijala: "La Linea – W. A. Mozart", "Eroslinea" i "Sexlinea".

Od 1972. godine "La Linea" se počela prikazivati na mnogim TV postajama diljem svijeta. Osvojila je brojne nagrade na internacionalnim filmskim festivalima, npr. "Best Comic-Strip" u Annecyju 1972. te u Zagrebu 1973. godine.

"La Linea" je postigla velik komercijalan uspjeh, a epizode su prikazivane u više od 50 zemalja diljem svijeta. Lik Luija koristio se u mnogim reklamama, stripovima, u pet knjiga, kao i u tisućama ilustracija u raznim časopisima, kalendarima i posterima, dodatnim kraćim filmovima, *hommage*-ima i parodijama, u mnogim i na mnogim medijima. Sveukupan broj takvih epizoda narastao je na oko 225 (ipak, tek njih 90 je iz serije "La Linea"). Godine 2005. Lui se pojavio u video-spotu za Jamiroquaijevu pjesmu (*Don't Give Hate a Chance*) (https://www.youtube.com/watch?v=LHj_WC_IzFc), gdje je "La Linea" odana počast. Sam spot je animirani komentar protiv terorizma i sadrži 3D prikaze poznatog lika Luija te crtačevu ruku i olovku. U listopadu 2012. godine automobilistički koncern "Ford" pokrenuo je reklamnu kampanju za svoj C-MAX hybrid koristeći "La Lineu" (<https://www.youtube.com/watch?v=kdCnKeE6CbA>). U Pixarovom animiranom filmu "Soul" (Duša) iz 2020. godine kritičari su dizajn savjetnika za duše Jerryja smatrali referencom na "La Lineu" (<https://www.youtube.com/watch?v=z6XZqaGT4jI>).